

LUNDS
UNIVERSITET

Non refoulement-principen och statligt ansvar

En argumentationsanalys av non refoulement-principen i EU-Turkiet-
avtalet

Jonathan Dahl Hill

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31DK3

Termin: Vårterminen 2019

Handledare: Olof Beckman

Omfång: Antal ord (8880)

Abstrakt

Europa överrumplades av en stor flyktingström 2016, med resultat av detta så skrev Europas medlemsstater ett avtal med Turkiet den 18 mars samma år. Avtalet och dess legalitet debatteras och otydlighet genomsyrar debatten. Det finns många åsikter och argument kring avtalets giltighet samt huruvida non refoulement-principen följs. Då stater har tagit sig rätten att självständigt tolka om ett tredjeland är säkert eller ej så fortsätter flyktingars rättigheter att undermineras. Denna uppsats grundar sig i en reflektion över staters ansvar i relation till EU-Turkiet-avtalet. Därav är syftet med denna uppsats att få en tydligare bild och en djupare förståelse för staters ansvar i relation till EU-Turkiet-avtalet. Detta för att undersöka vad för sorts argument som framkommer om huruvida stater har brutit mot non refoulement-principen eller ej. Metoden som använts är en kvalitativ argumentationsanalys. Argument ur fyra primärartiklar har extraherats, analyserats och därefter fördelats i två olika teman; tredjelandskonceptet och otillräckligt skydd i Turkiet. Vidare har jag med stöd av Gammeltoft-Hansens teori undersökt på vilka sätt stater tar ansvar eller ej i relation till EU-Turkiet avtalet. Detta har gjorts genom att undersöka resultatet av argumentationsanalysen. Slutsatsen är att Europas medlemsstater bryter mot non refoulement-principen i EU-Turkiet avtalet och på olika sätt inte tar ansvar i relation till avtalet.

Nyckelord: EU-Turkey deal, Non refoulement, Refoulement, European Union, Turkey, Human rights

Inledning	4
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar	6
1.2 Centrala begrepp	7
1.3 Material och avgränsningar	8
Litteraturoversikt och tidigare forskning	12
2.1 Säkert tredjeland och dess tillämpning	12
2.2 Non-refoulement principen	13
Teori och metod	15
3.1 Teori	15
3.2 Metod	17
Analys	18
4.1 Tredjelands konceptet	23
4.2 Otillräckligt skydd i Turkiet	25
Diskussion	27
Referenser	30
Bilagor	31

1 Inledning

Europa överrumplades av en stor mängd flyktingar 2016. Förenta nationernas flyktingkommissariat rapporterade att ca 362 000 flyktingar och migranter tog sig över medelhavet, samtidigt som över 2700 av dem miste livet på resan.¹ Flyktingkrisen i Europa har kommit att bli en stor debatt, och en stor majoritet av medlemsstaterna ansåg att det först och främst var ett problem som handlade om osäkra externa gränser. Man krävde därför en säkrare, mer kontrollerad externalisering av gränskontroller. Detta gjordes genom att lägga en stor ansvarsbörda och tillit till länder som inte ingår i Europeiska unionen; det vill säga tredjeländer, och deras kapacitet att säkerställa detta. Denna typ av europeisk politisk agenda var det som banade vägen för EU-Turkiet-avtalet.²

Med anledning av den stora flyktingströmmen så skrev Europas medlemsstater ett avtal med Turkiet den 18 mars 2016. Avtalet förändrade drastiskt förutsättningarna för flyktingar att söka asyl i Europa. Under överenskommelsen beslutades det att Turkiet får över tre miljarder euro för hanteringen av flyktingarna, samt en avreglering av de restriktioner som har satts på Turkiets population i relation till deras visum. Avtalet är utformat på så sätt att Turkiet tar emot irreguljära migranter som utan tillstånd tagit sig över till Grekland. I gengäld tar medlemsstaterna emot migranter från Syrien som är i Turkiet. Turkiet tar genom avtalet även på sig att skapa bättre förutsättningar för flyktingar i landet att komma in på arbetsmarknaden och även i större utsträckning stoppa uppkomsten av nya illegala rutter till Europa.³

Eu-Turkiet avtalets legalitet ifrågasattes av tre flyktingar i april 2016, som tog frågan till den europeiska domstolen. Detta ledde i sin tur till ett fastställande av domstolen att avtalet faktiskt inte slöts mellan den Europeiska unionen och Turkiet, utan mellan Europas medlemsstater och

---

¹ The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, Europe situation, UNHCR, <https://www.unhcr.org/europe-emergency.html> (hämtat 2019-06-04).

² N, OUDEJANS, C, RIJKEN, and A, PIJNENBURG, Protecting the Eu External Borders and the Prohibition of Refoulement, *Melbourne Journal of International Law*, 2018, 19(2), s. 2.

³ K., Rygiel, F. Baban, and S. Ilcan. The Syrian refugee crisis: The EU-Turkey "deal" and temporary protection, *Global Social Policy*, 16(3), 2016: s. 315–316.

Turkiet. De europeiska institutionerna, vars namn fattades på avtalet, menade därför att man inte kunde ta emot flyktingarnas begäran att få frågan prövad. Denna skillnaden är viktig att belysa, och skapar stora konsekvenser för det faktiska ansvaret för avtalet. Det betyder i sin essens att Europeiska unionen tydligt och strategiskt tog avstånd från alla legala åtaganden och effekter som avtalet kunde orsaka. Avtalet publicerades medvetet i formen av ett pressmeddelande. Detta skapade i sin tur ett legalt tomrum, där medlemsstaterna kunde kringgå de säkerhetsåtgärder och spärrar som annars skulle ha aktiverats genom Lissabonfördraget, och därmed kunde undvika att få avtalet närmare granskat innan implementeringen, vilket resulterade i en underminering av fundamentala rättigheter.⁴

Avtalet har lett till stora debatter i den politiska arenan såväl som den akademiska sfären angående avtalets legalitet. Då ett pressmeddelande var den primära källan som avtalet publicerades från, så existerar det en problematik att identifiera det som en internationell överenskommelse. Vidare debatt ifrågasätter även om avtalet följer fundamentala rättigheter såsom rättighetsstadgan, då kränkningar och osäkra förhållanden för flyktingar har identifierats i Turkiet.⁵ Debatten har centrerats kring non refoulement-principen, vilket är en princip baserad på att en flykting eller asylsökande inte ska skickas tillbaka till ett land där personen i fråga kan bli förföljd eller straffad.⁶ Principen har i teori setts som ett konkret skydd för att säkra en flyktings rätt att inte bli deporterad till ett tredjeland där dennes rättigheter ej kan säkerställas. Att överlämna en flykting till ett otryggt tredjeland skulle i regel bryta mot non refoulement-principen. I praktiken ser detta annorlunda ut och har visat sig bli mer av en tolkningsfråga.⁷ I hetsen att skydda sina gränser så har internationell rätt, med särskild fokus på non-refoulement principen kommit att försvagas, och flyktingars rättigheter att förminsats i processen.⁸

På grund av massemigration av flyktingar så har konsekvensen blivit en restriktivare flyktningspolitik. Gränser har blivit mer kontrollerade och en utveckling av nya kreativa (dock skoningslösa) lösningar har upprättats för att stoppa flyktingar och asylsökandes åtkomst till

---

⁴ Sergio, Carrera, Hertog den Leonhard, Marco, Stefan, 'It Wasn't Me! The Luxembourg Court Orders on the EU-Turkey Refugee Deal', 2017, s. 2-3.

⁵ Carrera, Leonhard den, Stefan, 2017, s. 1.

⁶ Oudejans *et al*, 2018, s. 3-4.

⁷ Nadine, El-Enany. On pragmatism and legal idolatry: fortress Europe and the desertion of the refugee. *International Journal on Minority and Group Rights*, 2015, s. 16.

⁸ Gretchen, Borchelt, *The Safe Third Country Practice in the European Union: A Misguided Approach to Asylum Law and a Violation of International Human Rights Standards*, 2002, s. 475.

statens territorium.⁹ Skiftet av ansvar genom avtalet har redan uppenbarat sig i form av påtagliga konsekvenser. En större del av bördan läggs på länder såsom Turkiet och Grekland, där redan påfrestande system överbelastas och den humanitära kostnaden stiger.¹⁰

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Avtalet och dess legalitet fortsätter att debatteras och otydlighet genomsyrar debatten. Det finns många åsikter och argument kring avtalets giltighet samt huruvida non-refoulement principen följs. Då stater har tagit sig rätten att självständigt tolka om ett tredjeland är säkert eller ej så fortsätter flyktingars rättigheter att undermineras. Rättigheter som bland annat innefattar rätten att inte bli skickad till ett land där den riskerar förföljelse. Behovet av klarhet både för den enskilda individen och andra aktörer i samhället som medverkar i debatten, samt fattar framtida beslut är tydlig och nödvändig.

Det blir i det skeendet betydelsefullt att närmare undersöka vems skyldighet det är att säkerställa att avtalet inte bryter mot non-refoulement-principen. Europas domstol tog avstånd från avtalets åtaganden, och medlemsstaternas ansvar anses vara svårt att precisera i debatten. Avsaknaden av dessa svar skapar incitament att närmare undersöka problemet. Min förhoppning är genom att samla in och analysera argument ur fyra vetenskapliga artiklar i ämnet, så skapas en djupare förståelse och en klarare bild över medlemsstaternas ansvar i EU-Turkiet-avtalet. Syftet med denna uppsats är därför att undersöka vad för sorts argument som framkommer huruvida stater har brutit mot non-refoulement principen eller ej. Vidare kommer jag med stöd av Gammeltoft-Hansens teori att undersöka på vilka sätt stater tar ansvar eller ej i relation till EU-Turkiet-avtalet. Detta görs genom att undersöka resultatet av argumentationsanalysen.

Mina frågeställningar blir då följande:

1. Vad för sorts argument framkommer i den akademiska litteraturen åren 2016–2019 avseende non-refoulement-principen i relation till EU-Turkiet-avtalet?

---

⁹ Borchelt, 2002, s. 475.

¹⁰ McEwen, Michelle. ”Refugee Resettlement in Crisis: The Failure of the EU-Turkey Deal and the Case for Burden-Sharing.”, 2017, s. 23.

2. På vilka sätt tar stater ansvar eller ej utifrån den samlade argumentationen i den akademiska litteraturen åren 2016–2019 avseende EU-Turkiet-avtalet?

1.2 Centrala begrepp

Till en början bör det noteras att begreppen är omdiskuterade, samt att definitionerna är i en ständig förändring. För den här uppgiftens syfte har jag använt mig av flyktingkonventionens definitioner, samt tagit hjälp av Thomas Gammeltoft-Hansen för de begrepp som inte är närvarande i konventionen.

Min första frågeställning, som enbart analyserar och tematiserar tidigare gjord argumentation kommer inte att värderas, utan endast användas för att observera liknelser och sammanhang i argumentationen. Begreppen är avsedda för att ge läsaren ett ramverk för att följa med i argumenten som påvisas i den analytiska delen.

I min andra frågeställning så kommer begreppen att användas för att definiera det problemområde som jag undersöker. Här kommer frågan kring staters ansvar aktivt analyseras och diskuteras.

Non refoulement-principen, även kallat förbudet mot utvisning och avvisning, är ett begrepp inkluderat i Art. 33 i flyktingkonventionen från 1951. Definitionen som presenteras där är följande:

Fördragsslutande stat må icke, på vilket sätt det vara må, utvisa eller avvisa flykting till gränsen mot område varest hans liv eller frihet skulle hotas på grund av hans ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning.¹¹

Jag har valt att använda begreppet non refoulement-principen på engelska, därför att det är ett internationellt accepterat begrepp, och används även i den svenska debatten.

---

¹¹ FN:s flyktingkonvention.

Säkert tredjeland är ett land som inte ingår i Europeiska unionen och som bedöms säkert för en person som flyttas dit. Det vill säga att en person inte kommer att utsättas för risk eller förföljelse.¹²

Flykting är enligt flyktingkonventionen i Art. 1 en person som:

[...] flytt sitt land i välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk uppfattning, och som befinner sig utanför det land, vari han är medborgare och som på grund av tidigare nämnd fruktan inte kan eller vill återvända till det landet...¹³

1.3 Material och avgränsningar

Här redovisas mitt primärmaterial som består av fyra olika artiklar, som alla behandlar non refoulement-principen i relation till EU-Turkiet-avtalet. Artiklarna är nyligen publicerade, mellan åren 2016–2019, vilket faller sig naturligt, då avtalet uppkom 2016. Som tidigare nämnts så förs debatten från många olika håll angående non refoulement-principen i relation till avtalet. Därav har jag valt att avgränsa mig till tidskrifter med peer reviewed artiklar, vilket innebär att forskare har granskat dem innan publicering. Ett urval har gjorts att endast använda artiklar vars argumentation behandlar non refoulement-principen i relation till EU-Turkiet-avtalet, och som svarar på uppsatsens syfte. Förutsättningen när valet av material gjorts var att argumenten svarade på min frågeställning, och att de fanns i godtycklig kvantitet för att kunna tillämpa argumentationsanalysen inför det analytiska stycket. Annat material övervägdes som innefattar argument kring non refoulement-principen. Några avfärdades på grund av att argumenten inte berörde EU-Turkiet-avtalet, och andra artiklar var inte peer reviewed och uppfyllde därför inte kriterierna för mitt urval. En påtaglig del av materialet som inte användes som primärmaterial i uppsatsen används däremot som sekundärmaterial och tidigare forskning. Nedanstående så presenterar jag mitt primärmaterial.

”EU-Turkey Deal: Violation of, or Consistency with, International Law?” (8 sidor) skriven av Jenny Poon, är en artikel som undersöker om avtalet i själva verket följer den internationella

---

¹² Thomas, Gammeltoft-Hansen, *Access to asylum [Elektronisk resurs] international refugee law and the globalisation of migration control*, Cambridge University Press, Cambridge, 2011, s. 64.

¹³ FN:s flyktingkonvention.

rätten. Den behandlar noggrant dessa frågor, och mer specifikt säkert tredjelandskonceptet. Poon menar att EU, och dess medlemsstaters antagande att Turkiet är ett säkert tredjeland bryter mot internationell rätt. Hon lägger stor vikt på mänskliga rättigheter, och menar att flyktingar och asylsökande i landet löper en stor risk för kedjeutvisning. Hon argumenterar ingående för att non-refoulement-principen bryts. Poon menar vidare att Turkiets skyddsmekanismer inuti landet för dessa grupper är högst begränsade, och tillfredställer ej en godkänd nivå av skydd. Turkiet skrev under flyktingkonventionen med en så kallad geografisk begränsning. Konsekvensen av begränsningen är att Turkiet endast erbjuder dessa utsatta grupper temporärt skydd. Detta i sin tur hindrar flyktingar och asylsökande från att erhålla deras fundamentala rättigheter och skydd i landet. Poon kritiserar detta då hon menar att det lämnar flyktingar i en utsatt position där Turkiet inte till fullo garanterar deras säkerhet när de residerar i landet. Förutsättningarna för vidare integration i samhället försvåras, vilket skapar större utsatthet och risker för flyktingarna samt de asylsökande. Asylprocedurdirektivets kriterier som vanligtvis ska garanteras för att ett tredjeland ska anses vara säkert är enligt Poon dessutom bristande. Kriterierna är inte applicerbara i Turkiet därför att Turkiet inte är en del av Europa, och de skyddsmekanismer som annars tillämpas får ej en möjlighet att göra det. Genom att ignorera dessa kriterier menar Poon att Europas medlemsstater bryter mot non-refoulement principen när de skickar flyktingar till Turkiet.¹⁴

”The EU-Turkey-’deal’: Legal Challenges and Pitfalls” (9 sidor) av Roman Lehner är en artikel som har en tydlig rättslig utgångspunkt angående EU-Turkiet-avtalet. Turkiets geografiska begränsning gör att Lehner ifrågasätter om Turkiet kan ses som ett säkert tredjeland. Han uttrycker tvivel om avtalets legitimitet och rättsliga grund, eftersom medlemsstater med vetskapen om de osäkra förhållandena i Turkiet och dess geografiska begränsning, ändå valt att implementerat avtalet. Artikeln fortsätter därefter att diskutera säkert tredjelandskonceptet och i vilken utsträckning det rimligtvis går att tillämpa detta i relation till asylrätten. Konceptet gör enligt Lehner det möjligt för stater att avvisa en individ vid första instans utan närmare examination om flyktingen, eller den asylsökande passerat ett säkert tredjeland. EU-Turkiet-avtalet förutsätter att Turkiet är ett säkert tredjeland, men eftersom Turkiet reserverat sig i flyktingkonventionen med en geografisk begränsning, menar Lehner att detta skulle kunna utsätta flyktingar för fara. Att påvisa en fara för flyktingar har emellertid visat sig vara svårt

---

¹⁴ Jenny, Poon, EU-Turkey Deal: Violation of, or consistency with, international law?. *European Papers*, 2016, 1.3.

eftersom någon närmare insyn i Turkiet och dess handlingar varit begränsad. Följaktligen lägger Lehner mer vikt på ifall att Turkiet respekterar non refoulement-principen samt flyktingars och asylsökandes rättigheter, snarare än Turkiets legala lämplighet i tredjelandskonceptet. Han tar upp det temporära skyddet som Turkiet ger flyktingar, där Lehner argumenterar för att det troligtvis inte möter en godtagbar standard av internationellt skydd. Artikeln tar upp non refoulement-principen i relation till avtalet. Den argumenterar för att Europa och dess medlemsstater har ett politiskt, legalt och moraliskt ansvar att försäkra sig om huruvida Turkiet uppehåller kriterierna inom asyllagen. Lehner menar att EU-Turkiet-avtalet och de externaliserade gränskontrollerna är riskabla och problematiska då de kan bana vägen för andra liknande avtal.¹⁵

”The EU-Turkey Deal One Year On: A Delicate Balancing Act” (14 sidor) är en artikel av Laura Batalla Adam. Hon analyserar EU-Turkiet-avtalet och för en diskussion angående dess legitimitet. Här presenteras en kritisk granskning som hävdar att det råder konsensus över att Turkiet omöjligen kan vara ett säkert tredjeland på grund av sin geografiska begränsning till FN:s flyktingkonvention. Avtalets syfte var enligt Adam en minskad flyktingström till Europa, vilket avtalet lyckades med. Adam menar emellertid att Europas medlemsstater och den Europeiska unionen brister i sitt humanitära ansvar eftersom avtalet enligt henne förbiser flyktingar och asylsökandes allvarliga situation. Avtalets tillämpning saknar enligt henne medkänsla över de konsekvenser som flyktingar på grund av avtalet står inför. Vidare diskuterar artikeln non refoulement-principen med hänvisning till de människorättsbrott som utförts av Turkiet. Brotten inkluderar kränkningar av non refoulement-principen, felbehandling av syriska medborgare och en ovilja av Turkiet att uppfylla flyktingar och asylsökandes rättigheter. Adam kritiserar dessutom det temporära skyddet som ges till syrier i Turkiet. Hon menar att detta skydd inte uppfyller en internationell standard och är ej heller en godtagbar lösning. I sin argumentation menar Adam att det temporära skyddet måste upphävas i Turkiet, så att flyktingar och asylsökanden kan integreras i det turkiska samhället, och i större mån få tillgång till den turkiska arbetsmarknaden och utbildningen i landet.¹⁶

”Securing the Borders Against Syrian Refugees: When Non-Admission Means Return” (28 sidor) av Elizabeth Leiserson är en artikel som undersöker samt utmanar EU-Turkiet-avtalet.

---

¹⁵ Roman, Lehner. The EU-Turkey-’deal’: Legal Challenges and Pitfalls, *International Migration*, 57(2), 2019.

¹⁶ Laura Batalla Adam, The EU-Turkey Deal One Year On: A Delicate Balancing Act, *The International Spectator*, 2017.

Hon utmanar dess legitimitet och för en diskussion kring det faktum att avtalets enda syfte är att hindra flyktingar från att komma till Europa. Leiserson hänvisar till Turkiet som efter avtalets uppkomst blivit kontinuerligt anklagad för människorättskränkningar. I synnerhet brott som att stänga gränsen för flyktingar och därmed inte ta emot asylsökanden i direkt motsats till non refoulement-principen, men även att ha dödat och skadat flyktingar vid gränsen. Artikeln kritiserar tydligt Europa men även Turkiets fortsatta medverkan i avtalet genom argumentation som berör non refoulement samt indirekt refoulement. Artikeln ifrågasätter även det temporära skyddet som ges till flyktingar i Turkiet. Adam menar att skyddet begränsar deras mänskliga rättigheter, deras kapacitet för stabilitet och högre livskvalité, samt att det temporära skyddet ökar risken för flyktingar och asylsökande att bli utvisade ur landet. Artikelns slutsats är att Europa har en skyldighet att inte medverka till att kränka non refoulement-principen, och att Europa och dess medlemsstaters handlingssätt, genom exempelvis avtal såsom EU-Turkiet-avtalet inte längre kan rättfärdigas.¹⁷

---

¹⁷ Elizabeth, Leiserson, Securing the Borders Against Syrian Refugees: When Non-Admission Means Return, December 6, 2016. Yale Journal of International Law.

2 Litteraturöversikt och tidigare forskning

Här presenteras tidigare gjord forskning och akademisk litteratur inom ramverket för EU-Turkiet-avtalet. Den akademiska litteraturen på avtalet avseende non refoulement anser jag vara begränsad, då den akademiska forskningen på området oftast behandlar empiriskt material, som tillexempel säkert tredjelandkonceptet i relation till avtalet. Detta används ofta som en resurs när man diskuterar avtalet i relation till refoulement. Därför kommer forskningsläget att cirkulera kring säkert tredjelandskonceptet, samt non refoulement-principen, för att på detta sätt få en förståelse för tillämpningen av dessa mekanismer på avtalet. Två centrala begrepp kommer även att utvecklas vidare som anses vara viktiga för en djupare förståelse i ämnet. Dessa två är non refoulement samt säkert tredjelandkonceptet.

2.1 Säkert tredjeland och dess tillämpning

Säkert tredjeland är ett restriktivt koncept, som tillämpats av europeiska länder i syfte av att kunna begränsa flyktingar och asylsökandes åtkomst till staters territorium. Det går ut på att stater får möjlighet att skicka tillbaka asylsökande till ett säkert tredjeland som individen först kunde ha sökt skydd i, utan utförlig examination av den asylsökandes ansökan.¹⁸ Gretchen Borchelt menar i sin artikel ”The safe Third Country Practice in The European Union: A Misguided Approach to Asylum Law and a Violation of International Human Rights Standards”, att en sådan tillämpning av konceptet kan innebära en av de mest fundamentala riskerna för att inte tillgodose en asylsökandes mänskliga rättigheter. Att tillämpa konceptet på detta vis, bryter enligt Borchelt mot internationell rätt, och mer specifikt non refoulement.¹⁹ Europeiska medlemsstater har på olika vis försökt rättfärdiga tillämpningen av konceptet genom att påstå att man skyddar flyktingar, men är enligt Borchelt felaktigt och bär ingen kredibilitet.²⁰ Implementeringen stöter på en mängd olika problem, som till exempel att man

---

¹⁸ Borchelt, 2002, s. 475-76.

¹⁹ Borchelt 2002, s. 475-76.

²⁰ Gretchen, 2002, s. 499-500.

först och främst måste avgöra vad som egentligen är ett ”säkert” tredjeland och att kriterierna för detta ska vara uppfyllda. En annan fråga är på vilket sätt man handskas med kedjeutvisningar, samt hur man kan säkerställa att de asylsökande får sina rättigheter tillgodosedda i det tredjelandets asylprocedur. Borchelt menar att alla dessa svårigheter skapar en osäker miljö och en realistiskt potentiell kränkning av non refoulement-principen och internationell lag.²¹

Nadine El-Enany menar i sin artikel ”On Pragmatism and Legal Idolatry: Fortress Europe and the Desertion of the Refugee” att ett så restriktivt koncept som säkert tredjeland endast kan ses i ljuset av det faktum att Europas medlemsstater i största möjliga mån försöker begränsa åtkomsten till staters territorium.²² El-Enany menar vidare att en sådan begränsning utförd av stater ligger i samma kategori som externaliserade gränskontroller och visum regleringar, och är endast ett av flera sätt för stater att begränsa asylsökande deras rättigheter.²³

Dessa perspektiv anser jag vara viktiga att ha med i den kommande diskussionen gällande säkert tredjeland och dess implementering i internationell lag. Perspektiven hjälper även att se bortom lagen och få en djupare förståelse för att den praktiska tillämpningen kan se annorlunda ut.

2.2 Non refoulement-principen

Non refoulement-principen är en paragraf i flyktingkonventionen som skyddar flyktingar mot risken för förföljelse, tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling och bestraffning.²⁴ Oudejans, Rijken och Pijnenburg skriver i sin artikel ”Protecting the Eu External Borders and the Prohibition of the Refoulement”, att länder inte får lov att skicka tillbaka asylsökande till tredjeländer om det existerar en risk för att landet är osäkert och individen riskerar någon av ovanstående människorättskränkningar. En stat ska inte heller skicka tillbaka en flykting om det finns risk för att det tredje landet i sin tur skickar tillbaka individen till dennes ursprungsland där flyktingen riskerar kränkning av sina rättigheter. Detta är enligt Oudejans et

---

²¹ Gretchen, 2002, s. 505-6.

²² El-Enany, 2015, s. 32.

²³ El-Enany, 2015, s. 32.

²⁴ Oudejans *et al*, 2018, s. 3-4.

al klassat som kedjeutvisning.²⁵ Artikelns syfte är att analysera den trend av externa gränskontroller som börjat ske på sistone, där författaren menar att non refoulement-principen kan tolkas på olika vis. Stater har, med intentionen att begränsa flyktingars åtkomst till deras territorium, gjort en tolkning där principen enbart kan aktiveras om den asylsökande är fysiskt närvarande på statens territorium. En uppfattning som enligt Oudejans *et al* är ifrågasatt av diverse aktörer. En sådan bild anses vara för snäv, och den generella uppfattningen är istället att en aktivering sker vid landsgränsen om en individ skulle nekas inträde där.²⁶ Detta leder i sin tur till att inte enbart formellt erkända flyktingar skulle aktivera principen, utan den skulle även skydda individer som vill påbörja en asylprocess. Författarna menar att det i internationell lag är vedertaget att principen innefattar att en stat alltid ska ta emot den asylsökande och påbörja en process.²⁷

El-Enany påstår i sin artikel att en generell tolkning av principen, i viss utsträckning hindrar stater från att avvisa asylsökande, utan en närmare examination och statusundersökning. I sådana fall har det ingen betydelse om flyktingen kommer från ett säkert tredjeland eller ej.²⁸ Ett intressant perspektiv som lyfts fram av El-Enany är att detta teoretiska ramverk, och den praktiska tillämpningen av den, är två helt olika saker. Hon menar att det finns inga garantier för att en individ får ta del av en stats asylprocess. Hon kritiserar teorin bakom det faktum att en rättslig utveckling är svåråtkomlig när stater aktivt försöker hitta anledningar att neka asylsökande inträde till deras territorium.²⁹ Detta korrelerar väl med perspektivet som lyfts fram av Oudejans *et al*, i att staters ansvar fortfarande är tvetydigt och omdiskuterat i relation till att assistera tredjeländer som bryter mot non refoulement-principen. Genom denna legala osäkerhet, får stater svängrum att göra avtal med säkra tredjeländer som till exempel Turkiet och Libyen, utan att ta ansvar för potentiella kränkningar av non refoulement-principen.³⁰

---

²⁵ Oudejans, *et al*, 2018, s. 3-4.

²⁶ Oudejans *et al*, 2018, s. 4-6.

²⁷ Oudejans *et al*, 2018, s. 5-6.

²⁸ El Enany, 2015, s. 16.

²⁹ El Enany, 2015, s. 16.

³⁰ Oudejans *et al*, 2018, s. 25.

3 Teori och metod

Som tidigare nämnts ämnar denna uppsats att identifiera vad för sorts argument som framkommer i den akademiska litteraturen åren 2016-2019 avseende non refoulement-principen i relation till EU-Turkiet-avtalet. Vidare ämnar uppsatsen att undersöka på vilka sätt stater tar ansvar eller ej utifrån den samlade argumentationen. Till detta kommer jag att ta stöd av Gammeltoft-Hansens teori för att få ett bredare perspektiv och fördjupad förståelse. Metoden är en argumentationsanalys och valdes då den effektivt kan kartlägga argumenten i primärmaterialet och svara på min frågeställning.

3.1 Teori

För att få en djupare förståelse och klarare bild över medlemsstaternas ansvar har jag valt att använda Thomas Gammeltoft-Hansens bok *Access to Asylum International Refugee Law and the Globalisation of Migration Control*. Gammeltoft-Hansen menar att flyktingen är en avvikelse i vår värld av suveräna stater. Flyktingen är samtidigt en konsekvens av det suveräna system som existerar idag, och är skapat ur en stats oförmåga eller ovilja att ta hand om sina medborgare. Mot den bakgrunden menar Gammeltoft-Hansen att en flykting står i direkt kontrast till det suveräna systemet. Uppkomsten av det internationella flyktingskyddet är en avvikelse från det suveräna systemet, därför att stater villigt begränsat sin suveränitet för att skydda utsatta individer och flyktingar. Således belyser Gammeltoft-Hansen vikten av dessa två koncept. Suveränitet som en stats frihet, och suveränitet i relation till en stats ansvar.³¹ Dessa två koncept anser jag vara viktiga beståndsdelar för att djupare förstå och analysera primärmaterialet.

---

³¹ Gammeltoft-Hansen, 2011, s. 12–13.

I sin bok skriver Gammeltoft-Hansen om säkert tredjelandskonceptet som en konsekvens av konflikten mellan staters suveränitet och internationella ansvar.³² Han beskriver konceptet som en strategi utförd av stater för att avsiktligt undvika att tillgodose de rättigheter som flyktingar och asylsökande har enligt internationell rätt. Genom att överföra ansvar till ett tredjeland som istället för en medlemsstat utför gränskontroller, begränsas möjligheten för flyktingar att ta sig vidare in i Europa. Gammeltoft-Hansen menar att ansvaret således lämnas till det territorium där kontrollen utförs, och att man därmed inte kan säkerställa att non refoulement-principen respekteras.³³ En internationell standard av säkerhet kan ofta inte heller garanteras i dessa tredjeländer. Följaktligen menar Gammeltoft-Hansen att flyktingars säkerhet i landet inte kan tillgodoses och att flyktingar riskerar att bli utsatta i tredjelandet. Åtkomst till statens asylprocess kan heller inte garanteras, och mänskliga rättigheter kan komma att bli underminerade.³⁴ Gammeltoft-Hansen menar således att stater kringgår sitt ansvar genom implementeringen av yttre gränskontroller. Stater begränsar dessutom medvetet flyktingar och asylsökandes möjlighet att söka asyl.³⁵ Gammeltoft-Hansen menar vidare att internationella rättsliga mekanismer inte är lämpade att aktiveras när stater delegerar ansvaret till ett tredjeland.³⁶ Detta är anledningen till varför non refoulement-principen varit svår att tillämpa avseende tredjelandskonceptet.³⁷

Gammeltoft-Hansens perspektiv gällande ansvar och hur det står i konflikt till yttre gränskontroller och det säkra tredjelandskonceptet är någonting jag vill ta fasta på. Det är tydligt att det i grund och botten är en kamp mellan en stats suveränitet och dess internationella ansvar. Gammeltoft-Hansen belyser emellertid att det i dagsläget är svårt att utkräva statligt ansvar för yttre gränskontroller då rådande normer avseende territorium och suveränitet inte tillåter det.³⁸

---

³² Gammeltoft-Hansen, 2011, s. 15–16.

³³ Gammeltoft-Hansen, 2011, s. 30.

³⁴ Gammeltoft-Hansen, 2011, s. 236.

³⁵ Gammeltoft-Hansen, 2011, s. 15–16.

³⁶ Gammeltoft-Hansen, 2011, s. 228.

³⁷ Gammeltoft-Hansen, 2011, s. 15–16.

³⁸ Gammeltoft-Hansen, 2011, s. 38–39.

3.2 Metod

Metoden som används i denna uppsats är en kvalitativ argumentationsanalys. Jag anser att metoden är relevant och applicerbar på det insamlade materialet som ska analyseras och tematiseras. Metoden tillför ett enkelt sätt att strukturera upp relevanta teser och argument för att konsist leda mig till svaret på min frågeställning. Sökningen i databaser baserades på att EU-Turkiet-avtalet är en juridisk och utrikespolitisk angelägenhet. Därför valdes fyra juridiska tidskrifter och sex utrikespolitiska tidskrifter ut, där syfte och titel uppfattades som relevanta för undersökningens syfte. Dessa artiklar lästes och vissa fick exkluderas då det visade sig att de hade ett annat perspektiv än det som var relevant för denna uppsats. Materialet är insamlat genom att jag metodiskt läst igenom peer reviewed tidskrifter mellan 2016 och 2019, och där jag valt ut fyra primärartiklar som kommer att analyseras. Jag kommer att använda mig av en pro et contra argumentationsanalys från verket *Argumentationsanalys; färdigheter för kritiskt tänkande* som är skriven av Gunnar Björnsson, Ulrik Kihlbom och Anders Ullholm.³⁹ Genom detta ramverk så ämnar jag att i materialet finna en eller flera teser (T), pro-argument (P) samt contra-argument (C) till tesen; och även identifiera argument som svarar på min första frågeställning, finna likheter och olikheter och upptäcka samband. Därefter kommer argumenten att tematiseras. Jag vill förtydliga att i min första frågeställning är syftet att samla argument utan att värdera dem. I min andra frågeställning kommer jag med stöd av Gammeltoft-Hansens teori undersöka på vilka sätt stater tar ansvar eller ej i relation till EU-Turkiet-avtalet. Detta görs genom att undersöka resultatet av argumentationsanalysen. Enligt Björnsson, Kihlbom och Ullholm är det viktigt att urvalet av argument som ingår i undersökningen inte selekteras utifrån författarnas egna ståndpunkter eller förförståelse. Ett urval måste alltid göras och det är avgörande för ett gott vetenskapligt resultat att ha ett kritiskt förhållningssätt i det arbetet när man gör ett urval. Enligt Björnsson, Kihlbom och Ullholm är det lätt att missförstå vad en författare har för avsikt att förmedla, och att detta ställer krav på hur en plockar ut argument från materialet. Att precisera oklara teser och argument är en del av denna process. Omformuleringar och tolkningar har medvetet gjorts vid behov, men utan att frångå från vad författarna vill uttrycka.⁴⁰

---

³⁹ Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys färdigheter för kritiskt tänkande*, TPB, Johanneshov, 2010.

⁴⁰ Björnsson Kihlbom, Ullholm, 2010, s. 127-132.

4 Analys

Analysen av mitt primärmaterial presenteras här nedan, där jag går igenom samtliga artiklar var för sig. Jag kommer först att presentera tesen, och därefter pro samt contra argument om sådana existerar i materialet. Analysen kommer att göras utifrån metoden som redogjorts ovan, där uppmärksamhet inte kommer att läggas på om teser samt argument är relevanta, välgjorda eller hållbara, utan målet är att undersöka vad för typ av argumentation som är närvarande och som går att tematisera utan att värdera materialet.

Här presenteras och analyseras Jenny Poon's artikel "EU-Turkey Deal: Violation of, or Consistency with, International Law?" Artikelns har två huvudteser.

TES 1: EU:s antagande att Turkiet är ett säkert tredjeland bryter mot internationell lag. PRO- ARGUMENT

Argument 1: Asylprocedurdirektivet (APD) är ett direktiv etablerat för att medlemsstater ska kunna ha tillgång till en minimistandard och procedur för stater när de ger och tar internationellt skydd för tredje länders befolkning och statslösa. Detta för att säkerställa så att medlemsstater följer non refoulement-principen.⁴¹ EU:s medlemsstater har brutit mot direktivet då Turkiet godkänts som ett säkert tredjeland utan att undersöka om APD:s 4 kriterier för att säkerställa detta uppfyllts.⁴²

Argument 2: Antagandet att Turkiet är ett tredjeland kan öka instanser av refoulement då Turkiets asylprocedur kan vara bristande.⁴³

Argument 3: En felaktig bedömning av art. 38 i APD som menar på att stater bör göra en bedömning av ett säkert tredjeland är baserat på att den mottagande statens nationella lag följer APD:s kriterier. EU:s medlemsstater gör sig skyldiga till indirekt kränkning av non refoulement-principen när en stat sänder den asylsökande till Turkiet utan att först beakta säkerheten i det tredje landet från fall till fall för en individuell asylsökande; samt individuella

---

⁴¹ Poon, 2016, s. 1198.

⁴² Poon, 2016, s. 1199.

⁴³ Poon, 2016, s. 1200.

examinationer som skulle ge ansökande möjlighet att utmana beslutet att skicka dem till ett säkert tredjeland. I brist på att dessa kriterier har uppfyllts så bryter EU indirekt mot non refoulement-principen.⁴⁴

Argument 4: Medlemsstater bryter indirekt mot non refoulement-principen om de skickar en asylsökande till en stat som är utsett till ett säkert tredjeland, men som den avsändande staten vet, eller bör ha vetat inte uppfyller APD:s kriterier.⁴⁵

TES 2: Asylsökande och flyktingar är inte garanterade skydd i Turkiet.

PRO- ARGUMENT

Argument 1: Då Turkiet inte är bunden till Europeiska unionen så är inte asylsökande och flyktingar garanterade de säkerheter och garantier som annars skulle existera under APD. Detta i sin tur leder till en potentiellt högre risk för refoulement i Turkiet, samt att asylansökningar i större utsträckning kan bli nekade av regeringen.⁴⁶

Argument 2: Skyddsåtgärder som annars skulle vara inom den Europeiska unionens standard garanteras heller inte, inklusive rätten till liv, förbudet mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, samt rätten att inte bli återvänd vid risk av förföljelse.⁴⁷

Argument 3: En Non-Governmental Organization (NGO) rapport av AIDA har citerat att Turkiet läser definitionen av non refoulement så begränsat, så att asylsökande och flyktingar inte ges tillträde till Turkiets territorium. Detta i sin tur leder till att individer som inte har acceptabla resedokument kan komma till att bli nekad åtkomst till territoriet om Turkiet anser det utan att först ge den asylsökande tid att bli hörd och få dess ansökan examinerad.⁴⁸

---

⁴⁴ Poon, 2016, s. 1201.

⁴⁵ Poon, 2016, s. 1201.

⁴⁶ Poon, 2016, s. 1200.

⁴⁷ Poon, 2016, s. 1201.

⁴⁸ Poon, 2016, s. 1202.

Här näst analyseras Dr. Roman Lehnert artikel ”The EU-Turkey-’deal’: Legal Challenges and Pitfalls”, där 2 huvudteser existerar.

TES 1: Att Turkiet är ett säkert tredjeland kan ifrågasättas.

PRO- ARGUMENT

Argument 1: Det är svårt för medlemsstater att fastställa med säkerhet att tillräckliga procedurer och strukturer existerar i ett tredjeland som Turkiet, som inte antagit Genève konventionen eller andra liknande internationella åtaganden.⁴⁹

Argument 2: Grekland deklarerade aldrig formellt Turkiet som ett säkert tredjeland.⁵⁰

Argument 3: Säkert tredjelandskonceptet och dess applicering är i sig en riskabel, svår och moraliskt känslig affär.⁵¹

CONTRA- ARGUMENT

Argument 1: Med hänsyn till Art. 38 i APD så skulle Turkiet kunna ses som ett säkert tredjeland då det enda som skulle krävas var att principen om non refoulement i enlighet med Genèvekonventionen är respekterad och om flyktingen får skydd i enlighet med Genèvekonventionen i det landet.⁵²

TES 2: Turkiet respekterar inte non refoulement-principen.

PRO- ARGUMENT

Argument 1: Rapporter om att Turkiet gjort överträdelser har framkommit.⁵³ Deporteringen av asylsökande i Turkiet får till exempel göras om de anses vara anknutna till en terroristorganisation definierad av internationella institutioner eller organisationer. Detta är en flexibel klausul, som ger Turkiet markant frihet i beslut vem detta tillämpas till.⁵⁴

Argument 2: Syrier ges endast ett ”temporärt skydd” med begränsad åtkomst till arbetsmarknaden, där syrier enbart får jobba i staden där de bor samt en begränsad kvotering på hur många som får jobba på samma arbetsplats. Detta kan bli problematiskt om andra utländska grupper som är i Turkiet under skyddade humanitära förhållande får bättre villkor.

---

⁴⁹ Lehner, 2019, s. 180.

⁵⁰ Lehner, 2019, s. 179.

⁵¹ Lehner, 2019, s. 184.

⁵² Lehner, 2019, s. 180.

⁵³ Lehner, 2019, s. 180.

⁵⁴ Lehner, 2019, s. 180.

Om så är fallet är det osäkert att det temporära skyddet uppfyller kriterierna fastställda i Genève konventionen för säkert tredjelandskonceptet.⁵⁵

CONTRA- ARGUMENT

Argument 1: Den turkiska ambassadören har givit diverse försäkringar att de möter ADP:s kriterier.⁵⁶

Argument 2: Även en del europeiska politiker yrkar på att Turkiet möter alla kriterier för att anses vara ett säkert tredjeland.⁵⁷

I Laura Batalla Adams tidskrift ”THE EU-TURKEY DEAL ONE YEAR ON: A DELICATE BALANCING ACT” existerar det två tydliga huvudteser.

TES 1: Grekland samt Turkiet har brutit mot non refoulement-principen.

PRO- ARGUMENT

Argument 1: Amnesty International har rapporterat att många asylansökningar har blivit avvisade under en första instans, utan noggrannare undersökning från Grekland till Turkiet på basis av antagandet att det är ett säkert tredjeland. Detta har diverse asyl kommittéer i Grekland ställt sig emot då de menar att Turkiet kränkt non refoulement-principen genom att brutalt avisa syriska flyktingar vid Turkiets gräns samt massutvisa syrier tillbaka till Syrien.⁵⁸

Argument 2: Den 22 september, 2017 så avslog Greklands statsråd två syriska flyktingars ansökan som hade sökt asyl i Grekland. Om de nu blir deporterade så blir det den första formella återlämningen av en asylsökande från Grekland till Turkiet på basis av att Turkiet är ett säkert tredjeland sedan EU-Turkiet-avtalet kom till. Detta kan enligt Amnesty International sätta ett farligt exempel för andra asylsökande som inte borde bli tillbakaskickade till ett land som de inte kan få tillräckligt med bra skydd.⁵⁹

---

⁵⁵ Lehner, 2019, s. 180–182.

⁵⁶ Lehner, 2019, s. 181.

⁵⁷ Lehner, 2019, s. 181.

⁵⁸ Adam, 2017, s. 47.

⁵⁹ Adam, 2017, s. 47.

TES 2: Turkiet är inte ett säkert tredjeland.

PRO- ARGUMENT

Argument 1: Experter menar på att Turkiet omöjligt kan ses som ett säkert tredjeland. Detta baserat på att Turkiet har en geografisk begränsning på flyktingkonventionen, vilket betyder att enbart flyktingar som kommer från Europa får flyktingstatus. Syrier som lever i Turkiet ses därför som "gäster" med temporärt skydd.⁶⁰

Här analyseras Elizabeth Leisersons "Securing the Borders against Syrian Refugees: When non-admission means return". Två stycken huvudteser kunde identifieras.

TES 1: Turkiet bryter mot internationell lag och non refoulement-principen.

PRO- ARGUMENT

Argument 1: Turkiet har blivit anklagat för människorättskränkningar. Dessa inkluderar nedstängningen av gränsen till Syrien, våld och dödande av syrier vid gränser, och illegalt omhändertaga och deportera flyktingar.⁶¹

Argument 2: Människorättsorganisationer har varnat att EU-Turkiet-avtalet kan göra Europeiska unionen delaktig i dessa kränkningar gjorda av Turkiet mot flyktingar.⁶²

Argument 3: Att överföra flyktingar till Turkiet kan vara refoulement i sig.⁶³

Argument 4: En flykting som blir återvänd till Turkiet kan efter det bli deporterad till Syrien eller annat land där personen kan bli utsatt för förföljelse. internationella domstolar har tilldelat ansvar för denna process som kallas kedjeutvisning.⁶⁴

TES 2: Artikel 16 i den internationella rättskommissionen gällande statligt ansvar är applicerbar för att hålla stater ansvariga för refoulement.

PRO- ARGUMENT

Argument 1: Enligt Art. 16 i Internationella rättskommissionen är en stat delaktig samt ansvarig för den internationellt felaktiga handlingen om den hjälper en annan stat att utföra den om: a) Den staten gör så med vetskapen om omständigheterna kring den felaktiga handlingen, eller b) om handlingen skulle vara internationellt felaktig om utförd av den delaktiga staten. ICJ

---

⁶⁰ Adam, 2017, s. 53.

⁶¹ Leiserson, 2016. s. 209.

⁶² Leiserson, 2016, s. 209.

⁶³ Leiserson, 2016, s. 209.

⁶⁴ Leiserson, 2016, s. 209–210.

anser att artikeln är sedvanerätt, och anses applicerbar när europeiska stater har varit delaktiga i refolement.⁶⁵

Analysen visar på två huvudsakliga spår i argumentationen. Dels har författarna presenterat argument som visar på Turkiets oförmåga att vara ett säkert tredjeland, och dels har de i sin argumentation visat på brister i Turkiets handhavande av flyktingar och asylsökande. Därav har jag fördelat argumenten i två teman. Detta för att få en djupare förståelse och klarare bild över vad för sorts argument som framkommer huruvida stater har brutit mot non refolement-principen eller ej. Författarnas argument genomsyras även av ansvarsfrågan. Jag har undersökt likheter, olikheter och sett samband mellan de olika författarnas argument, vilket beskrivs i de två teman som presenteras nedan.

4.1 Tredjelandskonceptet

I temat tredjelands konceptet har alla fyra författarna haft likartade argument. Sambanden och likheterna mellan argumenten är tydliga och samtliga argument cirkulerar kring konceptet. Turkiet som ett säkert tredjeland, ifrågasätts av författarna. Lehner menar att medlemsstater ej med säkerhet kan säkerställa huruvida tillräckliga procedurer existerar i ett tredjeland som Turkiet. Argumentet baseras på att Turkiet inte antagit Genèvekonventionen eller liknande åtaganden. Detta är i enlighet med Adams argument som på samma vis som Lehner menar att Turkiet omöjligt kan vara ett säkert tredjeland eftersom den geografiska begränsningen på flyktingkonventionen inte tillåter det att vara så. Både Lehner och Adams argument angående Grekland stödjer detta ytterligare. Enligt Lehner så accepterade aldrig Grekland formellt Turkiet som ett säkert tredjeland. Adam resonerar likartat och menar också att många grekiska kommittéer motsätter sig att Turkiet skulle vara ett säkert tredjeland, då Turkiet massdeporterat syrier tillbaka till Syrien och avvisat flyktingar och asylsökande vid den turkiska gränsen. Poon argument är motsvarande, men hänvisar till asylprocedurdirektivet (APD) istället för Genèvekonventionen eller flyktingkonventionen. Poon menar att Europas medlemsstater brutit mot direktivet då Turkiet godkänns som ett säkert tredjeland utan granskning ifall landet uppfyller APD:s kriterier. Följaktligen ökar därmed risken för flyktingar och asylsökande att bli utvisade ur landet. Poon har en jämförlig uppfattning som de andra två författarna. Hon

---

⁶⁵ Leiserson, 2016, s. 211–212.

anser att Turkiet inte kan ses som ett säkert tredjeland och att flyktingar till följd därav riskerar att få sina rättigheter kränkta. Här framkommer det tydliga argument från Lehner, Adam samt Poon som beskriver att på dessa sätt, har Turkiet brutit mot non refoulement-principen i EU-Turkiet-avtalet. Turkiet har inte ratificerat internationella åtaganden som skulle möjliggöra staten för att vara ett säkert tredjeland. Att tillämpa konceptet skulle därmed utsätta asylsökande och flyktingar för fara i landet, med risk för utvisning och massdeportation. Lehner skiljer sig tydligt från Poon avseende APD, och argumenterar för att Turkiet kan kvalificeras som ett säkert tredjeland enligt Art. 38. Det enda som krävs, enligt Lehner, är att principen om non refoulement respekteras och att flyktingar får skydd i enlighet med Genèvekonventionen. Lehner antyder å andra sidan att avtalet i relation till säkert tredjelandskonceptet är riskabelt. Mot bakgrund av Lehnars tidigare argumentation så är det emellertid tydligt att det är hypotetiskt, då han menar att det är svårt att säkerställa att non refoulement-principen respekteras av Turkiet.

Poon och Leisersons anser att det är medlemsstaterna som bär ansvaret. Deras argumentation visar tydligt att Europas medlemsstater inte heller respekterar non refoulement-principen i relation till avtalet. Enligt författarna kan Europas medlemsstater göra sig skyldiga till kränkning av principen när en stat sänder den asylsökande utan att ta hänsyn till dennes säkerhet i Turkiet. Poon hänvisar vidare till APD. Om Turkiets nationella lag inte uppfyller dess kriterier så bryter medlemsstater indirekt mot principen om en asylsökande eller flykting skickas till ett säkert tredjeland. Vidare kränker den avsändande staten principen om den vet, eller bör ha känt till att den mottagande staten inte uppfyller APD:s kriterier. Leisersons argument är likartade, men har en annan infallsvinkel än Poons. Till skillnad från Poon hänvisar Leiserson till Art. 16 i internationella rättskommissionen. Artikel 16 statuerar att stater som assisterar en annan stat med vetskapen om att de bryter mot internationell rätt även är delaktig i handlingen. Således resonerar Leiserson att artikeln är tillämpningsbar när medlemsstater utvisar flyktingar och asylsökande till Turkiet. Sambandet mellan dessa två argument är tydligt; de europeiska medlemsstaterna står likväl ansvariga för att inte kränka non refoulement-principen. Medlemsstater ska först bedöma om det säkra tredjelandets nationella lag står i enlighet med internationell rätt och att en rättvis asylprocess kan säkerställas för individen. Om kriterierna inte bedöms tillfredsställande faller således ansvaret på medlemsstaterna att inte skicka asylsökande och flyktingar till staten. Leiserson och Poon hävdar båda att överföra flyktingar till Turkiet kan vara en kränkning av non refoulement-principen. Den Europeiska unionen skulle enligt Leiserson även kunna vara delaktig i Turkiets kränkningar gentemot flyktingar.

Argumentet skiljer sig från de andra författarna som tilldelar Europas medlemsstater ett större ansvar och inte den Europeiska unionen i sig.

4.2 Otillräckligt skydd i Turkiet

Det andra temat som presenteras är otillräckligt skydd i Turkiet. Här argumenterar författarna kring Turkiets agerande avseende non refoulement-principen. Poon menar att Turkiet inte är bunden till den Europeiska unionen och därmed asylprocedurdirektivet. Mot den bakgrunden garanteras inte flyktingars rättigheter och säkerhet som annars skulle tillgodoses under APD. Detta leder till en ökad risk för flyktingar att utvisas och att inte förses med information om asylprocessen. Skyddsåtgärder som vanligtvis skulle ges, kan enligt Poon inte längre säkerställas. Lehner menar tillika att människorättskränkningar redan förekommit i Turkiet. Leiserson presenterar en likartad uppfattning och hänvisar till att flyktingar och asylsökande blivit illegalt omhändertagna och deporterade, samt i vissa fall blivit utsatta för dödligt våld vid Turkiets gräns. Vidare tolkar Turkiet, enligt Poon, en så begränsad definition av non refoulement-principen att asylsökande och flyktingar inte tillgodoses möjligheten att få tillträde till Turkiets territorium. Även Adam anser att Turkiet nekar flyktingar åtkomst till deras territorium vid första instans och utan individuell examination. Således presenterar samtliga författare liknande argument angående Turkiets brister och kränkningar av internationell rätt. Argument angående det temporära skyddet som syrier får i Turkiet har även visat sig vara samstämmiga mellan författarna. Den begränsade åtkomsten till arbetsmarknaden, med en begränsad kvotering på arbetsplatsen, är ett stort problem argumenterar Lehner. Om andra utländska grupper i Turkiet skulle få bättre villkor skulle således syrier drabbas hårdare. Det är enligt Lehner osäkert ifall det temporära skyddet uppfyller kriterierna som är fastställda i ett säkert tredjelandskoncept. Vad som framkommer genom författarnas argumentation är att Turkiet bryter mot non refoulement-principen. Sambandet som tydligt presenteras i argumenten visar på att Turkiet nekar flyktingar och asylsökande deras fundamentala rättigheter.

Genom att betrakta argumentationsanalysens resultat så ämnar jag att skapa klarhet över vilka sätt stater tar ansvar eller ej avseende EU-Turkiet-avtalet. Vad som kan observeras är att författarnas argumentation redan berör ansvarsfrågan. Det Gammeltoft-Hansen tillför är att se tredjelandskonceptet ur ett bredare perspektiv, och tillföra en djupare förståelse av problemet. Ett sätt som visar på att stater inte tar sitt ansvar, menar Lehner, Adam och Poon är att Turkiet

inte kvalificerar sig som ett säkert tredjeland på grund av en geografisk begränsning, eller då landet omöjligen uppfyller APD:s kriterier. Författarna menar även, att en konsekvens av att Turkiet ändå godkänns som ett säkert tredjeland, innebär att man inte kan säkerställa att landet tillgodoser flyktingar och asylsökandes rättigheter. Detta stärks ytterligare av Gammeltoft-Hansens perspektiv på säkert tredjelandskonceptet, som ett sätt för stater att undvika deras internationella åtaganden. En konsekvens som han yrkar för är att desto längre bort asylsökande eller flyktingar förs, desto mindre insyn ges i individernas livskvalité; detta i enlighet med alla författarnas argument. Poon och Leiserson menar även att stater bryter mot en annan aspekt av ansvar, nämligen genom att skicka asylsökande till Turkiet utan att ta ansvar för dennes säkerhet, vilket innebär att medlemsstaterna kränker non refoulement-principen. Ett tredje sätt som författarna argumenterar kring är att Turkiet inte tar sitt ansvar som ett säkert tredjeland. Alla författarna anser att Turkiet inte tar sitt ansvar som ett säkert tredjeland då det sker människorättskränkningar i Turkiet, såsom att flyktingar avvisas vid gränsen utan examination, samt att det skett dödligt våld och massdeporteringar till Syrien. Med stöd av Gammeltoft-Hansen kan de presenterade argumentens underliggande orsaker urskiljas. Konflikten mellan statens frihet och statens ansvar är en sådan grundläggande orsak. EU-Turkiet-avtalet är resultatet av denna spänning. Medlemsstater är villiga att kringgå eller undvika sina internationella åtaganden för att bevara denna suveränitet och kontroll över Europas gränser, och kontroll över vem som får tillträde eller ej.

Sammanfattningsvis så har det genom argumentationsanalysen framkommit olika sätt som stater brutit mot non refoulement-principen i EU-Turkiet-avtalet. Analysen visade vidare på att stater ej tar ansvar i relation till avtalet, och att detta grundar sig i att stater inte är villiga att ge avkall på sin suveränitet.

5 Diskussion

Diskussionen kommer att anknyta till frågeställningarna, samt teorin och leda vidare till en diskussion angående statens suveränitet i kontrast till dess internationella ansvar i relation till EU-Turkiet-avtalet.

Utifrån studiens analys och resultat blev det tydligt varför EU-Turkiet-avtalet blivit ett kontroversiellt ämne, och varför kritik riktats mot Europeiska unionen och dess medlemsstater. Som tidigare nämnts skapades avtalet under otydliga omständigheter. Den medvetna handlingen av medlemsstaterna att presentera avtalet som ett pressmeddelande gjorde att de kringgick interna kontroller och balanserande motkrafter som annars hade omöjliggjort ett EU-Turkiet-avtal. Om de internationella kontrollerna hade tillämpats, hade avtalet då överhuvudtaget kommit till stånd? Argumentationen genomsyras av, hos alla författarna, sökandet efter vem det är som bär ansvaret. Alla författarna bollar den eventuella ansvarsfrågan mellan Europeiska unionen, medlemsstaterna och Turkiet. Vad som visar sig i argumentationen är en otydlighet avseende vem ansvaret bör utkrävas av. En anledning till detta är att det internationella rättsliga systemet inte är byggt för att delegera ut ansvar. Det blir då omöjligt att konstruktivt tillämpa lagar när ansvaret flyttas över till ett tredjeland, och iväg från medlemsstaterna.

Vad som visat sig vara tydligt, grundat i författarnas argument, är att flyktingar och asylsökandes rättigheter har kränkts och fortsätter kränkas genom avtalet. I detta skeende, och i Europeiska unionens tystnad, så är det tydligt att institutionens värdegrund i mänskliga rättigheter har fallerat. En relevant fråga skulle vara hur stor troligheten är att Europeiska unionen skulle fördöma EU-Turkiet-avtalet, när det är medlemsstaterna som utgör grunden för institutionen?

Enligt Gammeltoft-Hansen kommer överföringen av ansvar till tredje parter oundvikligen leda till mindre insyn och minskad kontroll över flyktingar och asylsökandes välbefinnande i tredje landet. Argumentationsanalysens resultat påvisade tydligt samma situation. Författarnas

argument presenterade samma form av problematik avseende EU-Turkiet-avtalet. Massdeportationer, dödande och tortyr är bara några av de sätt Turkiet brutit mot internationell lag. Emellertid kan en ifrågasätta vilken vikt Turkiet behöver lägga på att upprätthålla en internationell standard av rättigheter i EU-Turkiet-avtalet, då Europeiska unionen och dess medlemsstater inte gör det. Vidare är detta även en fråga angående Turkiets försök att vidmakthålla sin suveränitet. Turkiets temporära skydd av syrier, och sin geografiska begränsning av flyktingkonventionen kan därmed ses som ett sådant sätt. Att tolka definitionen av non refoulement-principen på ett sätt som förenklar att utvisa flyktingar och asylsökande är ett annat.

Min analys har påvisat att argumenten gällande non refoulement har manifesterat sig på olika sätt beroende på vilken artikel som analyserats, men att en tematisering visat att författarnas argumentation cirkulerat kring två ämnen. Tredjelandskonceptet och otillräckligt skydd i Turkiet. Analysen har även visat att dessa ämnen tydligt korrelerar med varandra för att komma till slutsatsen att stater brister i sitt ansvar.

Möjligheten och vikten av en fördjupad forskning på avtalet med ändamål att vidare undersöka om andra typer av argument kan identifieras anser jag vara relevant. Avtalet är ungt och det har ännu inte forskats tillräckligt inom ämnet. Mer material hade kunnat skapa möjligheten för att utforska om fler teman hade kunnat identifierats.

Valet av metod skapade goda förutsättningar för att extrahera relevant argumentation från materialet, och hjälpte till att skapa god ordning för att kunna tematisera det. Resultatet från första frågan har inte påverkats av teorin, då intentionen enbart var att samla tidigare gjord argumentation. I andra frågeställningen så visade författarnas argument på olika sätt som stater ej tog sitt ansvar avseende EU-Turkiet-avtalet. Teorin brukades för att få en klarare bild och djupare förståelse av argumentationsanalysens resultat. Den skapade förutsättningarna för att se på EU-Turkiet-avtalets grundorsaker och få ett bredare perspektiv över staters agerande och ansvarsroll. Att utveckla metoden ännu mer och inte enbart tematisera, utan även väga argument utifrån kriterier såsom hållbarhet och relevans hade kunnat fördjupa analysen ytterligare.

Resultatet av argumentationsanalysen tematiserades och delades upp i följande:

a) Tredjelandskonceptet

b) Otillräckligt skydd i Turkiet.

Författarnas argument överensstämde till stor del, och likheterna som kunde observeras var att medlemsstater, EU och Turkiet brutit mot non refoulement-principen i EU-Turkiet-avtalet.

Sammanfattningsvis så var mitt syfte att erhålla en tydligare bild och djupare förståelse för de argument som existerar i debatten genom frågeställningen:

1. Vad för sorts argument framkommer i den akademiska litteraturen åren 2016–2019 avseende non refoulement-principen i relation till EU-Turkiet-avtalet?

Genom att använda mig av resultatet ur argumentationsanalysen så svarade jag även på min andra frågeställning;

2. På vilka sätt tar stater ansvar eller ej utifrån den samlade argumentationen i den akademiska litteraturen åren 2016–2019 avseende EU-Turkiet-avtalet?

Vad som påvisats i resultatet är att medlemsstaterna, på olika sätt, undgår sitt ansvar för EU-Turkiet-avtalet. Europas medlemsstater använder tredjelandskonceptet som ett sätt att medvetet undvika sina internationella åtaganden. Medlemsstater skickar, med vetskapen om risken som det utgör, flyktingar till Turkiet. Turkiet bryter mot mänskliga rättigheter, och uppfyller inte de internationella kriterier som annars skulle utgöra ett säkert tredjeland. Gammeltoft-Hansens teori skapade även här förutsättningarna för att på ett tydligare sätt se grundorsakerna.

Jag anser att det är viktigt att forska vidare inom detta ämnet. I samhällsdebatten finns det fortfarande mycket tvetydigheter över vem som bär ansvar över de flyktingar och migranter som kommer till Europa. Europeiska unionen och dess medlemsstater har länge varit vid frontlinjen för kampen av mänskliga rättigheter. Om en skulle utgå från EU-Turkiet-avtalet så är det tydligt att detta inte längre är fallet. I rädslan för flyktingströmmen 2016, så tog Europa ett steg i annan riktning. Enligt mig en riktning mer präglad av rädsla och isolering än välkomnande och öppenhet. Jag upplever att det är viktigt för framtiden att finna ett nytt förhållningssätt, där långsiktiga lösningar kan få möjlighet att växa fram. För att det ska kunna bli verklighet så betyder det att någon behöver börja ta ansvar. I syvende och sist är det ändå den enskilda människan det handlar om.

Referenser

Adam, Laura Batalla. The EU-Turkey Deal One Year On: A Delicate Balancing Act. *The International Spectator*. 2017, 52:4, 44-58, DOI: 10.1080/03932729.2017.1370569

Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009

Borchelt, Gretchen. The Safe Third Country Practice in the European Union: A Misguided Approach to Asylum Law and a Violation of International Human Rights Standards. *The Columbia Human Rights Law Review*. 2002, vol. 473, 33.

El-Enany, Nadine. On pragmatism and legal idolatry: fortress Europe and the desertion of the refugee. *International Journal on Minority and Group Rights*. 2015, 22.1: 7-38.

Gammeltoft-Hansen, Thomas. *Access to asylum international refugee law and the globalisation of migration control*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.

Lehner, Roman. The EU-Turkey-'deal': Legal Challenges and Pitfalls. *International Migration*. 57(2), 2019, 176–185. doi: 10.1111/imig.12462.

Leiserson, Elizabeth, Securing the Borders Against Syrian Refugees: When Non-Admission Means Return, *Yale Journal of International Law*. 2016 Tillgänglig vid SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2923463>

McEwen, Michelle. "Refugee Resettlement in Crisis: The Failure of the EU-Turkey Deal and the Case for Burden-Sharing." *Swarthmore International Relations Journal* 2, 2017: 20-32. <http://works.swarthmore.edu/swarthmoreirjournal/vol1/iss2/6>

Oudejans, N., Rijken., C., Pijnenburg, A. Protecting the Eu External Borders and the Prohibition of Refoulement, *Melbourne Journal of International Law*, 2018, 19(2), s. 1–25.
ISSN: 1444-8602

Poon, Jenny. EU-Turkey Deal: Violation of, or consistency with, international law? *European Papers*, 2016, 1.3.

Rygiel, K., Baban, F., Ilcan, S. The Syrian refugee crisis: The EU-Turkey ”deal” and temporary protection, *Global Social Policy*, 16(3), 2016: s. 315–320. doi:
10.1177/1468018116666153

Carrera, Sergio, Hertog Leonhard den, Stefan, Marco, ‘It Wasn’t Me! The Luxembourg Court Orders on the EU–Turkey Refugee Deal’, *CEPS Policy Insights* 2017, No 2017/15.

The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, Europe situation, UNHCR, <https://www.unhcr.org/europe-emergency.html> (hämtat 2019-06-04)

Bilagor

FN:s flyktingkonvention, UNHCR, <https://www.unhcr.org/3b66c2aa10.html> (2019-05-31)